

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради ДФ 41.884.073
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії

Олександр Гурін

(власне ім'я, прізвище здобувача (ки))

1989 року народження, громадянин

України

(назва держави, громадянином якої є здобувач (ка))

освіта вища: закінчив у 2012 році

Національну академію прокуратури

(найменування закладу вищої освіти)

України

за спеціальністю (спеціальностями)

«Правознавство»

(за дипломом)

працює заступником керівника

Вінницька обласна прокуратура, м.Вінниця

(посада)

(місце основної роботи, підпорядкування, місто)

виконав акредитовану освітньо-наукову програму

Право

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом

Одеського державного

(повне найменування закладу)

університету внутрішніх справ від «04» березня 2025 року № 123, у складі:

вищої освіти (наукової установи), підпорядкування (у родовому відмінку), місто)

Голови разової
спеціалізованої
вченої ради -

Андрій Бабенко

доктор юридичних наук, професор завідувач кафедри кримінально-правових дисциплін Інституту права та безпеки Одеського державного університету внутрішніх справ;

Рецензентів -

Олег Шкута

доктор юридичних наук, професор, директор Інституту права та безпеки Одеського державного університету внутрішніх справ;

Дмитро Лісніченко

кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри кримінального процесу та криміналістики Одеського державного університету внутрішніх справ.

Офіційних опонентів -

Єгор Назимко

доктор юридичних наук, професор, перший проректор Донецького державного університету внутрішніх справ;

Сергій Абламський

кандидат юридичних наук, доцент, начальник відділу організації наукової діяльності Харківського національного університету внутрішніх справ.

(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)

на засіданні «29» квітня 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня
доктора філософії з галузі знань

08 Право

(галузь знань)

Олександрю Гуріну

(власне ім'я, прізвище здобувача (ки) у давальному відмінку)

на підставі публічного захисту дисертації «Забезпечення прав людини під час
спеціального досудового розслідування»

(назва дисертації)

за спеціальністю (спеціальностями)

081 Право

(код і найменування спеціальності (спеціальностей) відповідно до Переліку
галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка
здобувачів вищої освіти)

Дисертацію виконано в Одеському державному університеті внутрішніх справ

(найменування закладу вищої освіти (наукової установи), підпорядкування, місто)

Науковий керівник Тетяна Волошанівська доктор юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінально-правових дисциплін
Інституту права та безпеки Одеського державного
університету внутрішніх справ.

(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, що
містить нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачем
досліджень, які виконують конкретне наукове завдання, що має істотне значення
для галузі знань 08 Право.

Здобувач має 8 наукових публікацій за темою дисертації, з них 4 статті у
наукових фахових виданнях України, 4 тези доповідей на науково-практичних
конференціях.

1. Гурін О.Ю. Інститут заочного кримінального провадження в законодавствах
країн Європейського Союзу. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2023. №
4. С.103-107.
2. Гурін О.Ю. Генеза розвитку інституту спеціального досудового розслідування
за часів незалежності України. *Право та державне управління*. 2024. № 2. С.
371-377.
3. Гурін О.Ю. Захисник як гарант дотримання прав та законних інтересів
підозрюваного під час здійснення спеціального досудового розслідування.
Право і суспільство. 2024. № 4. С. 563-568.
4. Гурін О.Ю. Спеціальне досудове розслідування як дієвий інструмент
розслідування воєнних злочинів. *Юридичний науковий електронний журнал*.
2024. № 12. С. 344-346.

У дискусії взяли участь та висловили зауваження:

Єгор Назимко, доктор юридичних наук, професор.

Позитивно та високо оцінюючи проведене дисертантом дослідження, необхідно звернути увагу на наявність окремих положень, що можуть бути предметом для дискусії під час публічного захисту дисертації, серед яких:

1. Дисертант сформулював об'єкт свого дослідження як кримінальні процесуальні відносини, що виникають та розвиваються у зв'язку із забезпеченням прав людини під час спеціального досудового розслідування (с. 19), а предмет – як забезпечення прав людини під час спеціального досудового розслідування (с. 19). Як бачимо, об'єкт дослідження є тотожним предмету. Формулювання об'єкту дослідження як суспільних відносин, які складаються під час здійснення спеціального досудового розслідування злочинів, було б більш логічним та відбивало б усталену позицію, згідно з якою предмет дослідження – це частина об'єкту дослідження.

2. Сміливим є твердження автора, що ним уперше пропонується тлумачення спеціального кримінального провадження (с. 21). Так, з урахуванням ґрунтовних та численних досліджень цього кримінально-процесуального інституту, висновки яких наводяться, в тому числі, у дисертації Гуріна О.Ю., більш доречним було б розміщення авторського тлумачення спеціального кримінального провадження у рубриці «удосконалено» або «набуло подальшого розвитку».

3. Дисертантом пропонується доповнити ст. 297-5 КПК частиною 3, відповідно до якої «у випадку, якщо в ході досудового розслідування встановлено, що особа, стосовно якої здійснюється спеціальне досудове розслідування, є громадянином (підданим) іншої держави та перебуває за межами України, слідчий, прокурор, окрім дій, передбачених частинами першою та другою цієї статті, зобов'язаний невідкладно направити копії процесуальних документів, що підлягають врученню підозрюваному, до центрального органу зв'язку відповідної іноземної держави» (с. 21). Під час захисту потребує додаткового пояснення, як, на думку автора, направлення процесуальних документів «до центрального органу зв'язку відповідної іноземної держави» сприятиме забезпеченню прав людини при здійсненні щодо нього спеціального досудового розслідування?

4. У висновках (с. 226) автор зазначає про потенційну можливість запровадження додаткової форми заочного провадження для менш тяжких злочинів, за прикладом інших країн, що оптимізує систему кримінального судочинства та забезпечить ефективний розгляд усіх правопорушень з урахуванням тяжкості злочину та обставин що перешкоджають фізичній присутності обвинуваченого. Оскільки у главі 24-1 КПК України йдеться виключно про злочини, очевидно, що пропозиція Гуріна О.Ю. стосується кримінальних проступків, тому під час публічного захисту слушним буде пояснення дисертанта щодо такої ініціативи.

Викладені зауваження мають дискусійний характер і суттєво не впливають на високу оцінку дисертації як актуального, якісного, послідовного завершеного наукового дослідження, у якому вирішено окрему наукову проблему.

Сергій Абламський, кандидат юридичних наук, доцент.

Позитивно оцінюючи рецензовану наукову працю, необхідно акцентувати увагу на деяких положеннях, які, на думку офіційного опонента, мають дещо дискусійний характер та щодо яких можна висловити певні зауваження.

1. Будь-яке наукове дослідження має спиратися на відповідний категоріальний апарат, який повинен відповідати нормативним приписам чинного законодавства. Ознайомлення з текстом дисертації О. О. Гуріна свідчить, що під час дослідження автор використовує термін «принцип», у той час як законодавець у чинному КПК України оперує такою дефініцією, як «засада». Наприклад, здобувач говорить про принцип змагальності, принцип рівності сторін, принцип забезпечення права на захист тощо, але варто було б вести мову про засаду змагальності, засаду рівності перед законом і судом, засаду забезпечення права на захист, зміст яких розкривається в КПК України. Крім того, відповідно до норм ст. 129 Конституції України серед основних засад судочинства передбачено рівність усіх учасників судового процесу перед законом і судом, змагальність сторін та свобода в наданні ними суду своїх доказів і в доведенні перед судом їх переконливості, забезпечення обвинуваченому права на захист. Отже, вбачається доцільним використовувати саме законодавчий термінологічний апарат або ж слід було в тексті висловити позицію, чому саме автор вживає поняття «принцип», а не «засада».

2. На сторінках 39 та 103 дисертації здобувач звертається до ч. 5 ст. 139 КПК України, яку було доповнено Законом України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо невідворотності покарання за окремі злочини проти основ національної безпеки, громадської безпеки та корупційні злочини» від 7 жовтня 2014 р. № 1689-VII, зокрема у зв'язку із уведенням до КПК України глави 241 «Особливості спеціального досудового розслідування кримінальних правопорушень». Водночас, на думку офіційного опонента, доцільним буде порівняння положень ч. 5 ст. 139 та ст. 2971 КПК України на предмет їхньої кореляції, оскільки постає питання: чи може само по собі ухилення від явки на виклик слідчого, прокурора (неприбуття на виклик без поважної причини більш як два рази) підозрюваним, який оголошений у міжнародний розшук, та/або який виїхав, та/або перебуває на тимчасово окупованій території України, території держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором, бути підставою для здійснення спеціального досудового розслідування. Вбачається, що в цьому разі ухилення від явки на

виклик є лише однією з умов здійснення спеціального досудового розслідування, адже правовою підставою для його проведення є ухвала слідчого судді.

3. На сторінках 139–141 дисертації здобувач звертається до аналізу наукових поглядів дослідників щодо визначення юридичних гарантій. Водночас видається доцільним, щоб автор в аспекті предмета дослідження надав власне бачення на розуміння сутності юридичних гарантій забезпечення прав людини під час спеціального досудового розслідування. Тож під час публічного захисту хотілось б почути авторське бачення здобувача щодо сутності юридичних гарантій забезпечення прав людини під час спеціального досудового розслідування.

4. Підрозділ 3.3 дисертації присвячений дослідженню питань участі захисника як суб'єкта забезпечення прав людини під час спеціального досудового розслідування, що є цілком логічним у межах вивчення суб'єктів забезпечення прав людини при здійсненні спеціального досудового розслідування. При цьому, на думку офіційного опонента, аналіз проблемних питань участі захисника в спеціальному досудовому розслідуванні значно виграв, якщо б здобувач із урахуванням аналізу положень КПК України, що регламентують порядок спеціального досудового розслідування, виокремив та проаналізував саме особливості участі захисника в спеціальному досудовому розслідуванні. Наприклад, це можна було б здійснити з урахуванням того, що: 1) участь захисника є обов'язковою з моменту прийняття відповідного процесуального рішення (п. 8 ч. 2 ст. 52 КПК України); 2) участь захисника є обов'язковою під час розгляду слідчим суддею клопотання про здійснення спеціального досудового розслідування (ч. 1 ст. 2973 КПК України); 3) захисник під час розгляду клопотання про здійснення спеціального досудового розслідування має право ініціювати заслуховування будь-якого свідка (ч. 3 ст. 2973 КПК України); 4) захисник має право на отримання копій процесуальних документів, що підлягають врученню підозрюваному, та копій ухвал слідчого судді чи суду.

5. Формулюючи зміни до КПК України, здобувач пропонує доповнити главу 241 статтею 2976 із її відповідною редакцією. У пропонованих положеннях автор вживає термін «розумні зусилля», який, на думку офіційного опонента, є дещо абстрактним, у зв'язку з чим його навіть можна віднести до оціночних понять. Під час публічного захисту хотілось б почути, по-перше, авторське розуміння терміна «розумні зусилля», по-друге, бачення здобувача щодо того, чи не спричинить на практиці процесуальні зловживання зі сторони захисника введення цього терміна до КПК України.

Висловлені зауваження й побажання є особистими міркування офіційного опонента, тому не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації О. Ю. Гуріна, оскільки вони здебільшого мають дискусійний характер, а здійснений науковий пошук заслуговує на підтримку.

Олег Шкута, доктор юридичних наук, професор.

В цілому позитивно оцінюючи зміст рукопису дисертації, слід звернути увагу на наявність у ньому низки дискусійних питань, нечіткість і недостатню аргументованість окремих положень, міркувань та висновків автора, зокрема:

1. В межах наукової новизни дисертантом сформульовано тлумачення спеціального кримінального провадження, що викликає деякі сумніви та потребує додаткового пояснення під час публічного захисту, відносно того що ним це зроблено вперше!

2. Розкриваючи у розділі 2 суб'єктів забезпечення прав людини при здійсненні спеціального досудового розслідування, автором значної уваги приділено характеристиці слідчого, прокурора, слідчого судді та захисника. Разом з тим варто констатувати, що у висновках за результатами дослідження важко встановити узагальнюючу їх роль в забезпеченні прав людини при здійсненні спеціального досудового розслідування.

3. У дисертаційній роботі здобувачем значної уваги також приділено напрямкам вдосконалення функціонування інституту спеціального досудового розслідування.

Разом з тим доцільно зауважити, що при застосуванні порівняльно-правового методу наукового дослідження не варто ставити за мету цілковиту імплементацію досвіду інших держав, оскільки подібні запозичення можливі, насамперед, лише з урахуванням як усієї сукупності суспільних відносин у державі, так і специфіки функціонування окремих її інституцій.

З аналізу рецензованого дослідження важко встановити та потребує додаткового уточнення під час публічного захисту, які саме кращі зарубіжні практики доцільно було б за позицією дисертанта впровадити у вітчизняне законодавство та практику його застосування щодо вдосконалення функціонування вітчизняного інституту спеціального досудового розслідування.

Дмитро Лісніченко, кандидат юридичних наук, доцент.

Віддаючи належне кропіткій та високоякісній роботі дисертанта, високо оцінюючи рівень дослідження, його актуальність та новітність підходів до дослідження обраної проблематики, варто звернути увагу на окремі недоліки, а також положення та висновки, які мають дискусійний характер чи вимагають додаткового обґрунтування під час захисту.

1. У тексті дисертації спостерігається певна варіативність у вживанні термінів, зокрема щодо понять «спеціальне досудове розслідування», «*in absentia*-провадження», «заочне провадження».

2. У підрозділі 2.3 дисертації автором пропонується покладення на захисника обов'язку здійснювати «розумні зусилля» для інформування клієнта, стосовно якого здійснюється спеціальне досудове розслідування, про хід кримінального провадження, зокрема шляхом ознайомлення його з процесуальними документами. Яким чином, передбачається практичний механізм реалізації зазначених зобов'язань?

3. Дисертаційне дослідження має значну кількість використаних джерел, в той же час їх аналіз вказує що література містить переважно вітчизняні джерела, тоді як тема спеціального досудового розслідування має міжнародний вимір. В зв'язку з чим автору доцільно звернути більшу увагу на наукові праці зарубіжних авторів.

Разом з тим, наведені зауваження та пропозиції у жодному разі не впливають на загальне позитивне враження від роботи, здебільшого носять дискусійний характер і мають бути предметом для публічної дискусії та обговорення під час захисту.

Андрій Бабенко доктор юридичних наук, професор – без зауважень.

На дисертацію надійшло звернення від завідувача кафедри конституційного та адміністративно права Запорізького національного університету доктора юридичних наук, професора Валерія Колпакова, який відзначаючи позитивні сторони дослідження, наголосив на тому, що автором правильно визначена структура дослідження, логічно обґрунтованими є положення, що виносяться на захист, висловив окремі зауваження щодо спірних положень, що містяться в дисертації.

Автор зазначає, що український підхід до здійснення кримінального провадження *in absentia* має суттєву специфіку, пов'язану з викликами у сфері національної безпеки. При цьому, недостатньо розкрито питання про те, наскільки така специфіка узгоджується з міжнародними стандартами у сфері прав людини. Чи не вбачаються тут ризики порушення міжнародних зобов'язань України? Чи є обґрунтованим відступ від загальноприйнятих стандартів з огляду на потреби національної безпеки?

Дане зауваження не знижує загальної позитивної оцінки роботи. Результати дослідження створюють підґрунтя для майбутніх наукових розробок як теоретичних так і практичних проблем окремих аспектів удосконалення забезпечення прав людини під час спеціального досудового розслідування.

Друге звернення на дисертацію надійшло від завідувача кафедри кримінального процесу Національної академії внутрішніх справ, доктора юридичних наук, професора, заслуженого юриста України Олени Таран, яка у цілому позитивно оцінюючи дисертацію, О.Ю. Гуріна звернула увагу на дискусійний аспект аналізованої роботи.

У роботі переважно аналізуються зміни до процесуальних норм, тоді як питання забезпечення ефективної реалізації запропонованих змін на рівні інституцій (органів досудового розслідування, прокуратури, адвокатури, судової влади) залишились поза увагою.

Висловлене зауваження не знижує загальної позитивної оцінки роботи. Результати дослідження створюють підґрунтя для майбутніх наукових розробок як теоретичних так і практичних проблем окремих аспектів удосконалення забезпечення прав людини під час спеціального досудового розслідування.

Результати відкритого голосування:

«За»	<u>5</u>	членів ради,
«Проти»	<u>—</u>	членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада
ДФ 41.884.073 присуджує

Олександру Гуріну

(власне ім'я, прізвище, здобувача (ки) у давальному відмінку)

ступінь/ступеня доктора філософії з галузі знань 08 Право

(галузь знань)

за спеціальністю (спеціальностями) 081 Право

(код і найменування спеціальності (спеціальностей) .

відповідно до Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється
підготовка здобувачів вищої освіти)

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради

Андрій БАБЕНКО

(власне ім'я та прізвище)